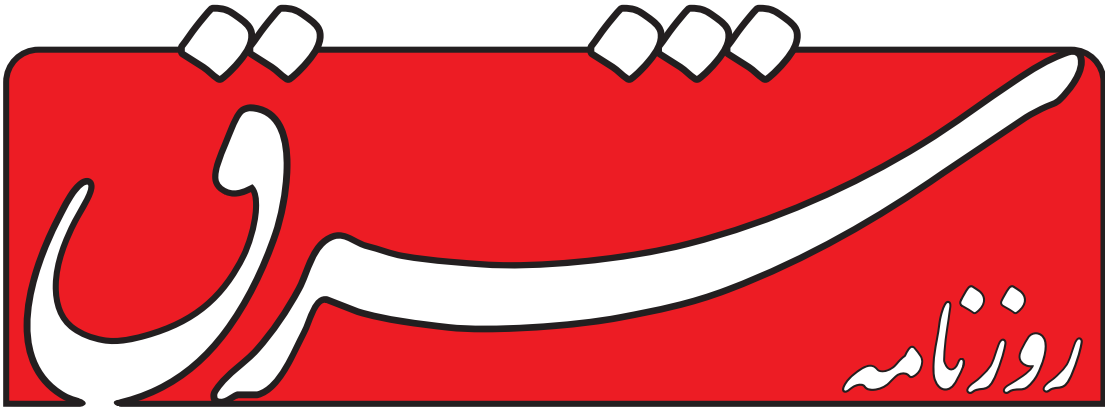


«شرق» فضای آرام دیپلماتیک و رسانه‌ای را در آستانه نشست فصلی شورای حکام بررسی می کند

## فصل بی دردرس آژانس؟

عبدالرحمن فتح‌الهی: طبق تقویم کاری، امروز دوشنبه ۲۰ شهریور/۱۱ سپتامبر، هزاروششصدوهفتادودومین نشست شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی با حضور نمایندگان ۳۵ کشور عضو در ساختمان «مرکز بین‌المللی وین» برگزار می‌شود که موضوع این بار یکی از سرفصل‌هایی است که طبق جلسات پیش، در دستور کار شورا عنوان شده است...

صفحه ۳



دوشنبه ۲۰ شهریور ۱۴۰۲ • ۲۵ صفر ۱۴۴۵ • ۱۱ سپتامبر ۲۰۲۳ • سال بیست‌ویکم • شماره ۴۶۴۶ • ۱۲ صفحه • ۱۵۰۰ تومان

در «شرق» امروز می‌خوانید: بازی روز سه‌شنبه تیم ملی در چالش با یا بدون تماشاگر، نشست روز جهانی پیشگیری از خودکشی؛ با عمل امید بسازیم، گزارش «شرق» از سرنوشت طرحی که به سرانجام نرسید

### سرمقاله

## کریدورها و بن‌بست‌ها



حجت میرزایی

دو روز پیش، مراسم آغاز احداث جدیدترین کریدور راهبردی خاورمیانه از هند تا اروپا برگزار شد که کشورهای حوزه خلیج فارس را به مسیر پیوند دو قاره آسیا و اروپا تبدیل کرد. جدا از نقش تعیین‌کننده آمریکا و هند در این توافق بسیار مهم ژئواکونومیک بین‌قاره‌ای، برای ایرانیان چند ملاحظه مهم و شایان تأمل وجود دارد. ۱. اولین واقعیت بسیار مهم که توضیح‌دهنده خوبی برای چرایی این تحولات است، تغییر آشکار در هویت و کارکرد جهانی خاورمیانه و تبدیل آن از یک منطقه پراشوب و به‌شدت ناامن به یک قطب مهم توسعه در آسیا پس از شرق آسیا و شبه‌قاره هند است. این رویداد از یک سو بازنمایی مجدد آسیایی‌شدن اقتصاد جهانی تا سال ۲۰۳۰ و بازگشت نقش مهم اقتصادی و سیاسی به این قاره است و از سوی دیگر بازتاب این واقعیت است که خاورمیانه تنها مرکز اصلی تولید انرژی هیدروکربنی جهان یا یک منطقه آشوب‌زده و ناامن‌کننده برای جهان نیست، بلکه در دورانی جدید یک منطقه مهم سرمایه‌پذیر و مشارکت‌کننده در طرح‌های توسعه منطقه‌ای و جهانی است و این واقعیت به فهم مشترک حاکمان کشورهای حاشیه جنوبی خلیج فارس و شریکان اقتصادی و سیاسی آنها تبدیل شده است. همه رفتارهای آشتی‌جویانه و میانجیگرانه کشورهای عربی در ماه‌های اخیر را باید در پرتو این فهم و اراده جدید بازخوانی کرد. سخنان سفیر جدید عربستان در تهران که به ایران پیشنهاد همکاری در چارچوب سند چشم‌انداز ۲۰۳۰ عربستان داد، بسیار مهم و درخور تأمل است. ۲. نکته مهم دیگر، سبید متنوع و پرویمان از شریکان راهبردی به‌جای افتادن در دام انحصار این یا آن قدرت سیاسی و اقتصادی و نقش مؤثر و مشارکت‌کننده کشورهای جنوبی خلیج فارس در طرح‌هایی است که بازتابی از ایجاد رقابتی هوشمندانه از شریکان اقتصادی و تجاری در کشورهای منطقه است. در ماه‌های گذشته بارها تماشاگر نشست‌های کشورهای حاشیه جنوبی خلیج فارس و ترکیه با آمریکا، چین، هند، ژاپن، روسیه و اروپایی‌ها و توافق برای اجرای طرح‌های بزرگ‌مقیاس و بلندمدت سرمایه‌گذاری مشترک و در نهایت عکس‌یادگاری با آنها و تأکید بر منافع مشترک‌شان بوده‌ایم. ۳. این چندمین کریدور تجاری مهم بیامون ایران است که ساختار و کارکرد جغرافیای اقتصادی منطقه را متاثر و بلکه دگرگون می‌کند. البته این نه اولین و نه آخرین از چندین کریدور تجاری در حلقه اول اطراف ماست که در کنار کریدور ریلی اروپا از مسیر ترکیه و عراق به خلیج فارس و کریدورهای شمال-جنوب از بندر کوادر پاکستان در شرق و غربی-شرقی تراسیا در همسایگی شمال ایران از کنار ما عبور می‌کنند، بدون آنکه ایران نقشی و سهمی در آنها داشته باشد. جاماندگی ما در این کریدورها نه‌تنها به سرمایه‌گذاری و مشارکت در اجراست، بلکه به نظر می‌رسد حتی در ایجاد مسیرهای فرعی دسترسی و اتصال محلی به این کریدورها نیز خواهد بود. این جاماندگی، هم ریشه در بی‌توجهی و جاماندگی ذهنی سیستم سیاست‌گذاری ما از تحولات دنیای جدید دارد، هم ناشی از فرسودگی و عقب‌ماندگی زیرساخت‌های حمل‌ونقل و انرژی و هم نتیجه ناتوانی نظام بوروکراسی و اجرایی بخش عمومی و ضعف تاریخی بخش خصوصی است. ۴. علاوه بر کریدورهای تجارت کالایی، کریدورهای خدمات حمل‌ونقل هوایی، کریدورها و هاب‌های خدمات مالی، مراکز ترکیبی تولید دانش و قطب‌های عظیم گردشگری در منطقه در حال شکل‌گیری است. در سال‌های نزدیک اتحادیه اقتصادی خلیج فارس به‌مثابه یک قدرت بزرگ اقتصادی مهم جهانی سر بر خواهد آورد. کشورهای مستقر در دو سوی این کریدور، در دو سال گذشته بیش از هزار میلیارد دلار سرمایه خارجی جذب کرده‌اند. عربستان به تنهایی در حال اجرای دو پروژه از ۱۰ ابرپروژه سرمایه‌گذاری خدماتی و تولیدی جهان با بیش از ۶۰۰ میلیارد دلار است. چهار کشور ترکیه، عربستان، امارات و قطر تا پایان سال جاری با خرید نزدیک به دو هزار فروند هواپیمای مدرن مسافری و برخوردار از بزرگ‌ترین فرودگاه‌های جهان، به عرضه‌کنندگان اصلی خدمات حمل‌ونقل و گردشگری جهان تبدیل می‌شوند. ۵. این تحولات مهم تاریخی برای همه کشورهای منطقه سرنوشت‌ساز است و چگونگی مواجهه و به زبان رستار سهم و مشارکت آنها در این تحولات در برکردن شکاف تاریخی توسعه یا تداوم آن و حاشیه‌ای‌شدن تعیین‌کننده است. این بزنگاه تاریخی نه‌تنها برای ایران سرنوشت‌ساز است، بلکه سرنوشت کشورهای همچون افغانستان، پاکستان، مصر، یمن، سوریه و لبنان را نیز تعیین خواهد کرد. این ادعا ریشه در این واقعیت مهم نظریه‌های مدرن توسعه منطقه‌ای و بازخوانی تجارب موفق توسعه در سطح جهانی دارد که «رقابت همکارانه برای جذب سرریزهای منطقه‌ای، یک عامل تعیین‌کننده در توسعه‌یافتن یک منطقه یا بازماندن از توسعه است. ظرفیت‌های جذب و انباشت سرریزهای مالی و انسانی بسیار مهم‌تر از سطح برخورداری یا محرومیت از این منابع اصلی توسعه است». تفسیر روشن این عبارت آن است که توانمندی حکومت‌ها و ظرفیت‌های دولت‌ها برای تصمیم‌گیری درست و اجرای مؤثر تصمیمات در بزنگاه‌ها، مهم‌ترین مؤلفه تعیین‌کننده و سرنوشت‌ساز در دنیای امروز است. «ملت‌ها می‌توانند در کریدورهای همکاری به چشم‌اندازهای جدیدی دست یابند یا در بن‌بست‌های تحسر و انزوا محصور شوند».

### وزیر اطلاعات:

## از ۴۰۰ بمب خنثی شده ۴۰ بمب برای انفجار در هیئت‌ها بود

«سیداسماعیل خطیب»، وزیر اطلاعات، با حضور در برنامه بدون توقف در موضوع جنگ ترکیبی و مسائل امنیتی گفت: وزارت اطلاعات وظیفه خود می‌داند با تقویت اشراف اطلاعاتی و صیانت از مردم و دارایی‌های کشور و هم‌افزایی با تشکیلات اطلاعاتی و تکیه بر اطلاعات مردم‌پایه و فعال‌شدن دیپلماسی پنهان و غیررسمی در جهت ارتقای امنیت کشور و اقتدار کشور در سطح منطقه و دنیا عمل کند.

صفحه ۲

«شرق» سرمایه‌گذاری صندوق توسعه ملی در میادین نفت و گاز را برای جبران کاستی‌های سرمایه‌گذاری خارجی بررسی می‌کند

# میانبر نفتی توسعه

گزارش تیتربک را در صفحه ۴ بخوانید

## وقتی رفتیم غروب بود

روایتی از سختی‌های تلخ مهاجران پناهجو



عکس: panos pictures

هدی هاشمی، فرانک جواهری؛ سامان همراه هسبر و دو پسر کوچکش در یک روز زمستانی، با جامدانی که همه دار و ندارشان بود، ایران را ترک کردند. از آن روز هفت سال می‌گذرد و ماریا تا امروز خبری از برادر و خانواده کوچکش ندارد. صفحه اینستاگرام ماریا پر از تصاویر سامان است، جوان ۳۲ ساله‌ای که کنار هسبر جوانش در خیابان‌های استانبول به دوربین بلخند می‌زند.

آخرین باری که ماریا با برادرش حرف زد، قرار بود قاچاق بر با قایق آنها را از ترکیه به یونان ببرد.

### یادداشت

## قانون حاکم بر چک‌های ثبت‌نشده در سامانه صیاد



محمد بزرگ‌بنا

یکی از مباحثی که بعد از اصلاحات صورت‌گرفته در قانون صدور چک در سال ۹۷ محل مناقشه قرار گرفت، بحث قانون حاکم بر چک‌های صیادی که در سامانه صیاد ثبت نشده‌اند است. در این زمینه و با توجه به نظر مشورتی اداره حقوقی قوه قضائیه که عنوان کرده «چنانچه چک در سامانه صیاد به ثبت نرسیده باشد، با عنایت به تبصره ۱ ماده ۲۱ مکرر اصلاحی قانون صدور چک مورخ ۱۴۰۰/۰۱/۲۹ از شمول مقررات قانون صدور چک و قانون تجارت خارج است و روابط طرفین تابع منطبق با مقررات بین‌المللی از جمله کنوانسیون ژنو نیز بوده است. براین اساس ما نمی‌توانیم به سادگی و آن هم در جایی که نسخ صریحی در این زمینه وجود ندارد، از کنار آن بگذریم و آن را نسخ‌شده تلقی کنیم.

۲- اصلاحات صورت‌گرفته در قانون صدور چک مصوب سال‌های ۹۷ و ۱۴۰۰ توسط غیرواقعی‌ها تدوین و تنظیم شده است و متخصصان اقتصادی و بانکی در نگارش آن دخیل بوده‌اند؛ از این رو به ظرایف مربوط به مسائل مرتبط با اسناد

تجاری اشراف کامل نداشته و نگاه آنها صرفاً نگاه کنترلی اقتصادی و بانکی بوده است بدون در نظر گرفتن جنبه‌های حقوقی بحث.

۳- قانون صدور چک مختص قانون تجارت بوده، در نتیجه با تخصیص صورت‌گرفته در زمینه قانون تجارت، بعضی مصادیق چک (چک‌های صیادی) از شمول مقررات قانون تجارت خارج و مشمول قانون صدور چک شده‌اند، اما همچنان حکم عام قانون تجارت نسبت به برخی دیگر از چک‌ها (چک‌هایی که در سامانه صیاد ثبت نشده‌اند) قابل اعمال است.

۴- در هیچ قسمت از قانون صدور چک اصلاحیه ۹۷ اشاره‌ای به نسخ قانون تجارت یا لغو قوانین مغایر نشده است. این در حالی است که چنانچه مدنظر قانون‌گذار لغو یا نسخ قانون تجارت در آن قسمت که با قانون صدور چک مغایرت داشته بود، می‌بایست به صراحت در بند پایانی قانون صدور چک به این امر اشاره می‌کرد؛ گماینکه در سایر قوانین مشابه سوابقی این چنین موجود است.

۵- با توجه به قاعده فقهی «اثبات شیء نفی ما ادا نمی‌کند»، اثبات این امر که چنانچه چک در سامانه صیاد ثبت نشود، چک موصوف مشمول قانون صدور چک نخواهد بود، به این معنا نیست که چک موصوف مشمول قانون تجارت نیز نیست. از این رو باید قائل بر این باشیم که چنانچه چک در سامانه صیاد ثبت نشود، از شمول قانون صدور چک قطعاً خارج و دارنده از امتیازات آن قانون (از جمله درخواست صدور اجراییه مستقیم از دادگاه) محروم می‌شود، اما این امر به منزله آن نیست که چک فوق از شمول مقررات تجارت نیز خارج شود؛ بنابراین همچنان این چک می‌تواند به شکل فیزیکی نیز انتقال و ظهرنویسی شود و همچنین در وجه حامل صادر شده و تأمین خواسته چنانچه در فرجه ۱۵ روزه مطالبه شده باشد، بدون تودیع خسارت احتمالی صادر و از بین سه دادگاه نیز به اختیار یکی انتخاب و ...

از آن روز هفت سال می‌گذرد و هنوز خبری از سامان و خانواده‌اش نیست. داستان سامان مثل خیلی از افرادی است که از مسیرهای خطرناک و غیرقانونی، تن به مهاجرت و پناه‌جویی می‌دهند. روایت مهاجران و پناه‌جویی همواره غم و اندوه دارد. براساس گزارش سازمان ملل سالانه ۲۰ تا ۳۰ هزار نفر از پناه‌جویان در مسیر کم می‌شوند و از سرنوشت آنها خبری نیست و این فقط بخشی از تراژدی مهاجرت و پناه‌جویی است. این گزارش داستان مهاجرت و پناه‌جویی را از چهار زاویه روایت می‌کند.

این پرونده را در صفحه ۶ بخوانید



## استقبال مسکو و واشنگتن از بیانیه خنثی

۱۲ اتفاق تلخ روزهای گذشته و حسابرسی شرکت بهره‌بردار مترو در صحن شورای شهر پایتخت بررسی شد

## سکوت شهرداری در برابر حادثه مرگبار

۸ وعده در دستور کار قرار گرفتن لایحه اصلاح تعطیلات آخر هفته در آینده نزدیک

## قرعه تعطیلی به کدام روز هفته خواهد افتاد؟

۲ گفت‌وگو با علی بهراد، نویسنده و کارگردان فیلم «تصور»

## زندگی بر خلاف دستپخت مادر، همیشه جذاب نیست

### آنچه گذشت

## «به سلامت آقای رئیس‌جمهور!»

یادداشتی از امیر سیدین

### یادداشت

## عضویت ایران در بریکس



اردوان امیراصلاتی

در آخرین اجلاس سران بریکس در ژوهانسبورگ، تصمیم بر پذیرش شش کشور جدید از جمله عربستان، مصر و به‌ویژه ایران گرفته شد، در حالی که درخواست‌های ۱۷ کشور هنوز با وقفه روبرو است. اعلام پذیرش سعودی با امارات مشهود است. نفوذ به نظر برسد. در واقع این سازمان به دلیل شخصیت ناهمگون و گردهم‌آوردن رژیم‌های مختلف و بسیار متفاوت، متمایز است. واقعا چه سنخیتی بین آرژانتین و امارات متحده عربی وجود دارد؟ با این حال، انسجام سیاسی را باید در میل مشترک همه کشورهای عضو برای طراحی یک حکومت جهانی بازتر و مهم‌تر از همه مستقل‌تر از هژمونی مالی و سیاسی آمریکا یافت. دعوت ارائه‌شده به ایران گواه بر پیکربندی مجدد ژئوپلیتیک است که قاطعانه به سمت خاورمیانه و آسیا جهت‌گیری می‌کند، در حالی که منطقه در حال تجربه یک تحول استراتژیک پیچیده است که در آن تمایل به راهی از قیومیت آمریکا به‌ویژه در میان متحدان تاریخی ایالات متحده، مانند عربستان سعودی یا امارات مشهود است. نفوذ چین در این راستا مشهود است و نقش مرکزی تهران در این تنوع استراتژیک برای تقویت هدف بریکس و مخالفت با یکجانبه‌گرایی آمریکا را نمایش می‌دهد. همچنین، با وجود تحریم‌های ۴۰ ساله غرب، جمهوری اسلامی ایران توانسته است به دلیل نقش خود در قلب آسیای مرکزی، خود را به عنوان یک شریک تجاری، سیاسی و امنیتی معتبر برای اقتصادهای نوظهور و همچنین به عنوان قدرت بی‌چون و چرای منطقه تثبیت کند.

ادامه در صفحه ۵

## انا لله و انا الیه راجعون

با نهایت تأسف و تأثر در گذشت

## حاج سید مجتبی عرفانی

نماینده ادوار مردم شریف

شهرستان‌های تالش، رضوانشهر و ماسال

فرزند آیت‌الله سید یونس عرفانی

را به اطلاع می‌رساند. به همین مناسبت مراسم

یادبودی در روز سه‌شنبه مورخ ۲۱ شهریور از

ساعت ۱۷ الی ۱۸:۳۰ در مسجد نور برگزار می‌شود.

## از طرف خانواده عرفانی

ادامه در صفحه ۵